

5. Το Πρόγραμμα Επιμόρφωσης

5.1 Φάσεις και συμμετέχοντες

Το πρόγραμμα αναπτύσσεται σε δύο φάσεις ως εξής:

Α΄ Φάση: *Επιμόρφωση των Εκπαιδευτών:* Οι Διευθυντές, οι Συμμετέχοντες στις Ομάδες ανάπτυξης των αναλυτικών προγραμμάτων, οι Συντονιστές ειδικοτήτων και οι λειτουργοί του Π.Ι που θα συμμετάσχουν στην επιμόρφωση στη σχολική μονάδα. Η επιμόρφωση γίνεται στο Π.Ι από ειδικούς στο περιεχόμενο του προγράμματος από Κύπρο και εξωτερικό.

Β΄ Φάση: *Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη σχολική μονάδα* από την ομάδα των εκπαιδευτών της προηγούμενης φάσης και τη συνεχή υποστήριξη και συμμετοχή της Κεντρικής Επιτροπής των Αναλυτικών Προγραμμάτων και των λειτουργών του Π.Ι.

5.2 Λογική βάση

Βασική παραδοχή: Η εκπαιδευτική αλλαγή στηρίζεται α) στο πώς οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τη διδασκαλία και το συγκείμενο μέσα στο οποίο την εφαρμόζουν (perceived pedagogy) και β) πώς την ανασχηματίζουν (transformative action).

Εκπαίδευση των εκπαιδευτικών σημαίνει διαδικασία αναδόμησης της επαγγελματικής κουλτούρας των εκπαιδευτικών, των αντιλήψεών τους για τη διδασκαλία (εγχείρημα πολύ δύσκολο σε εκπαιδευτικά συστήματα με μακρά παράδοση στον υλοκεντρισμό) και των δεξιοτήτων τους με τρόπο που να οργανώνουν ποιοτική διδασκαλία, να

παρεμβαίνουν όπου χρειάζεται και να αναλαμβάνουν και το ρίσκο και την ευθύνη των παρεμβάσεών τους.

Η σχολική ζωή και η διδασκαλία ακολουθούν Διαδικασίες Λύσης Προβλήματος-

ανοικτού προβλήματος. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σημαίνει συνειδητοποίηση αυτής της διαδικασίας και ανάπτυξη των εκπαιδευτικών για τον έλεγχό της. Οι οποιεσδήποτε θεωρίες και δεξιότητες δεν διδάσκονται από καθέδρας αλλά είναι σημεία συμμετοχικής αναζήτησης και εναλλακτικών πρακτικών- επιλογών μεταξύ εκπαιδευόμενων, εκπαιδευτών και μαθητών.

Η ανάπτυξη αυτή δεν επιβάλλεται από ειδικούς ούτε καθοδηγείται σε προκαθορισμένο αποτέλεσμα από πανεπιστημιακούς και εμπειρογνώμονες. Επιτυγχάνεται μέσα από διάλογο και αναστοχασμό και κριτική ενδοσκοπήση και εξέταση του ρόλου του εκπαιδευτικού και της εκπαιδευτικής πράξης, όπως την παρατηρεί ο εκπαιδευτικός στη σχολική μονάδα.

Μέρος της θεσμικής αλλαγής για μια εκπαίδευση ίσων ευκαιριών είναι και η αυτονόμηση της σχολικής μονάδας. Αυτό σημαίνει, όχι μόνο διοικητική, αλλά πρωτίστως παιδαγωγική αυτονόμηση της σχολικής μονάδας, η οποία θα επιτρέπει στη σχολική μονάδα να αναπτύσσει προγράμματα σε μικροεπίπεδο, για να ικανοποιήσει τις ιδιαίτερες ανάγκες του μαθητικού της πληθυσμού. Με αυτό τον τρόπο γίνεται ένα πρώτο βήμα, για να αντιμετωπιστεί η σχολική παθολογία.

5.3 Διαδικασίες επιμόρφωσης

Η ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στα σχολεία στηρίζεται στο αλληλοδραστικό παράδειγμα ανάπτυξης εκπαιδευτικών και στις διαδικασίες Έρευνας δράσης μέσα από τις οποίες ο εκπαιδευτικός και οι εκπαιδευτές δεν έχουν διακριτούς ρόλους αλλά συνεργάζονται για την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων και την εισαγωγή καινοτομιών. Οι ίδιοι οι Εκπαιδευτικοί γίνονται ερευνητές στη σχολική μονάδα μέσα από διαδικασίες Έρευνας Δράσης που διευκολύνουν την κυκλική- μη γραμμική- διαδικασία κατά την οποία οι συμμετέχοντες μοιράζονται γνώση που προέρχεται από τις εμπειρίες τους, σε μια διαδικασία αναζήτησης πρακτικών λύσεων και αυτό-κατανόησης (Reason & Bradbury, 2001).

Η Διδασκαλία είναι Πράξη που προωθεί τη διαλεκτική σχέση μεταξύ εκπαιδευτικών, εκπαιδευτικού και μαθητή, του συγκειμένου και του εαυτού. Το νόημα δεν βρίσκεται στην ίδια την εμπειρία ή τη θεωρία αλλά στην κατανόηση της εμπειρίας και των στάσεων των συμμετεχόντων απέναντι σε αυτή την εμπειρία (Husserlian phenomenological view)

5.4. ΣΚΟΠΟΣ και ΣΤΟΧΟΙ του προγράμματος επιμόρφωσης

Ο Σκοπός της επιμόρφωσης –ανάπτυξης των εκπαιδευτικών είναι η ανάπτυξή τους σε κριτικούς αναστοχαστές, αποτελεσματικούς ερευνητές και συνεχώς αναπτυσσόμενους επαγγελματίες, που θα είναι ικανοί να αναπτύξουν το μαθητή σε σύγχρονο πολίτη με όλες τις γνώσεις και δεξιότητες που πρέπει να έχει στη σύγχρονη πολυπολιτισμική ευρωπαϊκή και παγκόσμια δημοκρατική κοινωνία.

Οι Στόχοι της επιμόρφωσης –εκπαίδευσης είναι:

Οι εκπαιδευτικοί:

- Να κατανοήσουν, αξιολογήσουν και εφαρμόσουν:
  - Τη φιλοσοφία, το Σκοπό, το Περιεχόμενο, τη Μεθοδολογία, τους τρόπους Αξιολόγησης που προτείνονται στα νέα Αναλυτικά Προγράμματα σύμφωνα με τους στόχους της Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης
  - Τα προσδοκώμενα πλαίσια ανάπτυξης των μαθητών, εκπαιδευτικών και της σχολικής μονάδας σε ένα ανθρωπιστικό πολυπολιτισμικό περιβάλλον

- Να συνειδητοποιήσουν και αναπτύξουν γνώσεις και δεξιότητες να εντοπίζουν και αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά
  - Τους παράγοντες που εμποδίζουν την πραγματική κι αποτελεσματική επικοινωνία εκπαιδευτικών- μαθητών του σύγχρονου σχολείου στην Κύπρο
  - Τις ανάγκες του σημερινού μαθητικού πληθυσμού και του σύγχρονου σχολείου
  - Την απειθαρχία, παραβατικότητα και μειωμένη αποδοτικότητα των μαθητών

- Να γνωρίσουν και αναλύσουν σε συγκεκριμένο ανθρωπιστικό και πολυπολιτισμικό σχολικό περιβάλλον

- Πώς οι εκπαιδευτικοί αναπτύσσονται σε αναστοχαστές και κριτικούς εκπαιδευτικούς
  - Πώς οι μαθητές αποκτούν πέρα από τις γνώσεις τη Γνώση, νιώθουν τη χαρά της μάθησης και παίρνουν τα εφόδια για να αυτοπραγματοθούν
  - Ποιες είναι οι μη συνειδητοποιημένες θεωρίες των εκπαιδευτικών και μαθητών που αποτρέπουν αποτελεσματική επικοινωνία και διδασκαλία
  - Ποιες είναι οι διαδικασίες ανάπτυξης του μαθητή και της εκπαιδευτικής μονάδας και πώς αξιολογείται η ποιότητα και αποτελεσματικότητά τους
  - Πώς σχεδιάζεται, εφαρμόζεται και αξιολογείται μια εκπαιδευτική παρέμβαση
  - Ποιες είναι οι βασικές γνώσεις, δεξιότητες στάσεις και τρόποι σκέψης που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του μαθητή -πολίτη
- Να συμμετάσχουν στο σχεδιασμό και εφαρμογή
    - Ανθρωπιστικής και Αποτελεσματικής σχολικής κουλτούρας
    - Δυναμικού Μαθησιακού περιβάλλοντος
    - Συνεργατικής αλληλοστήριξης για εκπαιδευτικές παρεμβάσεις
    - Προγραμμάτων αντιμετώπισης της απειθαρχίας και παραβατικότητας
  - Να δοκιμάσουν, εφαρμόσουν και αξιολογήσουν
    - Αποτελεσματικές διαδικασίες διδασκαλίας/μάθησης
    - Διαδικασίες διαφοροποιημένης διδασκαλίας/μάθησης
    - Διαδικασίες αναστοχασμού και προγραμματισμού
    - Προγράμματα ενσωμάτωσης της τεχνολογίας στη διδασκαλία/ μάθηση
    - Προγράμματα αυτονόμησης και ανάπτυξης της σχολικής μονάδας

- Προγράμματα συνεργασίας του σχολείου με τους γονείς και την κοινότητα

5.4 Συμμετέχοντες και Χρονοδιάγραμμα επιμόρφωσης

- **Εκπαιδευτές** (= Ομάδες Αναλυτικών Προγραμμάτων, Διευθυντές, Συντονιστές ειδικοτήτων –Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση- Νηπιαγωγοί + Λειτουργοί του Π.Ι*)

3 συναντήσεις για κάθε module X 9 = 27 συναντήσεις

27 X 5 ώρες (8.30- 1.30) = 135 ώρες στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

2 ημέρες στο σχολείο για κάθε module = 10 ώρες X 9 = 90 ώρες

Σύνολο: 225 ώρες

Πριν το εργαστήρι-πρακτική εργασία συλλέγουν δεδομένα από τα σχολεία τους για το συγκεκριμένο θέμα και επανέρχονται – άρα πρέπει να είναι 2 συνεχόμενες ημέρες στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο + 2 στο σχολείο + 1 στο Π.Ι

Διάρκεια για κάθε ειδικότητα: 27 συναντήσεις (ημέρες) + 18 μέρες στο σχολείο (2 μέρες για κάθε module) - **Σύνολο 45 εργάσιμες ημέρες**

Οι ομάδες ειδικοτήτων για το Γυμνάσιο- Λύκειο- Δημοτικό – Νηπιαγωγοί

θα επιμορφώνονται παράλληλα την ίδια μέρα σε διαφορετικά θέματα (module) του προγράμματος, ούτως ώστε στις 45 εργάσιμες ημέρες να ολοκληρωθεί η επιμόρφωση των εκπαιδευτών.

*Μαζί με τους εκπαιδευτές – συντονιστές ειδικοτήτων στα σχολεία συμμετέχουν και οι λειτουργοί του Π.Ι, οι οποίοι θα αναλάβουν ρόλους στην πρακτική εργασία και στην εκπαίδευση των καθηγητών στις σχολικές μονάδες.

- **Εκπαιδευόμενοι στα σχολεία** (= Όλοι οι εκπαιδευτικοί):- 2 τετράμηνα το 2010-2011 με τους εκπαιδευτές ανά σχολείο και με την υποστήριξη – ανατροφοδότηση της Κεντρικής Επιτροπής των Αναλυτικών Προγραμμάτων και του Π.Ι

Μετά από συνεχή διαμορφωτική αξιολόγηση της επιμόρφωσης στα σχολεία θα ακολουθεί διαφοροποιημένη ανατροφοδότηση (customized feedback)

5.5 Διδάσκοντες

Ειδικοί στα επιμέρους θέματα από Κύπρο, Ευρώπη και Αμερική - Ικανοί πέρα από τη θεωρία να οργανώσουν εργαστήρια και εφαρμογές.

5.6 Περιεχόμενο του προγράμματος για τους εκπαιδευτές

Ενότητα- Module 1.

α) Τα χαρακτηριστικά των νέων αναλυτικών προγραμμάτων και το προσδοκώμενο πλαίσιο ανάπτυξης των μαθητών

- Λειτουργική ανάλυση του πλαισίου ανάπτυξης των μαθητών
- Φιλοσοφία
- Σκοπός
- Περιεχόμενο
- Μεθοδολογία
- Αξιολόγηση
-

β) Κριτήρια ποιοτικών αναλυτικών προγραμμάτων και ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην ανάγνωση και εφαρμογή των ΑΠ

(Συνοπτικότητα, Ισορροπία, Συγχρονικότητα, Λειτουργικότητα, Συνοχή, Συνέπεια, Αποτελεσματικότητα, Διαθεματικότητα, Διεπιστημονικότητα)

γ) Ανάπτυξη προγραμμάτων σε μικροεπίπεδο

Πρακτική εργασία σε ειδικότητες

Ενότητα -Module 2

α) Λανθάνουσα παιδαγωγική και λανθάνον αναλυτικό πρόγραμμα- Hidden pedagogy and hidden curriculum

β) Σχολική κουλτούρα, Δυναμικό Μαθησιακό περιβάλλον, Συνεργατική αλληλοστήριξη των εκπαιδευτικών του σχολείου -School culture/ethos, Dynamic Learning environment, Situated learning

Πρακτική εφαρμογή σε ειδικότητες: Workshop

Ενότητα -Module 3

Απειθαρχία και παραβατικότητα στη σχολική μονάδα: Παράγοντες και μεταβλητές, αίτια και σχέσεις- Ανάπτυξη προγράμματος αντιμετώπισής τους στη σχολική μονάδα

Discipline and juvenile delinquency – Anticipation programmes

Πρακτική εφαρμογή σε ειδικότητες: Workshop

Ενότητα. Module 4

Καλλιέργεια γνωστικών δεξιοτήτων και στρατηγικών σκέψης
Cognitive and thinking skills – Critical thinking- Metacognition-

Πρακτική εφαρμογή σε ειδικότητες: Workshop

Ενότητα -Module 5

Θεωρίες μάθησης, αποτελεσματικότητα και ποιότητα διδασκαλίας.

Learning theories, effectiveness and quality of teaching

Πρακτική εφαρμογή σε ειδικότητες: Workshop

Ενότητα -Module 6

Ενσωμάτωση της τεχνολογίας

Embedded ICT – blended teaching

Πρακτική εφαρμογή σε ειδικότητες: Workshop

Ενότητα-Module 7

Διαφοροποίηση διδασκαλίας/μάθησης σε τάξεις μικτής ικανότητας

Differentiation of teaching and learning in mixed ability classrooms

Πρακτική εφαρμογή σε ειδικότητες: Workshop

Ενότητα-Module 8

Έρευνα Δράσης, Αναστοχαστικές διαδικασίες και εκπαιδευτική παρέμβαση

Action Research – reflective teaching- educational intervention

Πρακτική εφαρμογή σε ειδικότητες: Workshop

Ενότητα 8-Module 9

Αξιολόγηση μαθητή και εκπαιδευτικού έργου

Assessment and Evaluation of students and school progress

Πρακτική εφαρμογή σε ειδικότητες: Workshop

5.6 Περιεχόμενο του προγράμματος για τους εκπαιδευόμενους

- Ενημέρωση και μελέτη των βασικών θεμάτων του προγράμματος των εκπαιδευτών σε καθορισμένο χρόνο καθώς και στο χρόνο των παιδαγωγικών συνεδριών για σκοπούς αυτοσυνειδησίας και συμμετοχής στους σκοπούς της μεταρρύθμισης και των ΑΠ
- Καλλιέργεια κουλτούρας ποιότητας και αποτελεσματικότητας στη σχολική μονάδα - Ανάπτυξη της συνεργατικότητας και αλληλοστήριξης (situated learning)
- Υποστήριξη των εκπαιδευτικών να επισημαίνουν εμφάσεις και προβλήματα στη σχολική μονάδα και διαδικασίες διδασκαλίας σε μαθήματα ημέρας με βάση το πιο πάνω πρόγραμμα-

- Προγράμματα συνεργασίας με τους γονείς και συμμετοχή τους στην ανάπτυξη των παιδιών τους
- Εφαρμογή Έρευνα Δράσης, αναστοχαστικών διαδικασιών και παρεμβάσεων σε επιλεγμένα θέματα από τα πιο πάνω σε ενότητες του αναλυτικού προγράμματος
- Ανάπτυξη σχολικής παρέμβασης και προγράμματος βελτίωσης της σχολικής μονάδας
- Πειθαρχία και παραβατικότητα: επισήμανση παραγόντων και μεταβλητών και ανάπτυξη προγράμματος σε σχολική μονάδα για την αντιμετώπισή τους
- Ανάπτυξη προγραμμάτων σε μικροεπίπεδο- στη σχολική μονάδα Έλεγχος αποτελεσμάτων

Τα αποτελέσματα- υλικά που θα αναπτυχθούν στην προηγούμενη φάση από τους εκπαιδευτές θα χρησιμοποιηθούν ως δείγματα για εφαρμογή και αξιολόγηση στη σχολική μονάδα.

6. Αξιολόγηση του προγράμματος επιμόρφωσης

Η αξιολόγηση του προγράμματος είναι συνεχής και διαμορφωτική και στις δύο φάσεις του προγράμματος μέσα από πολλαπλές πηγές: τους επιμορφωτές, τους εκπαιδευτές, τους εκπαιδευόμενους, την Επιτροπή Ανάπτυξης των Αναλυτικών προγραμμάτων, τους μαθητές με διαδικασίες ποιοτικές και ποσοτικές. Σκοπός είναι να δίνεται συνεχώς διαφοροποιημένη υποστήριξη κατά σχολική μονάδα και εκπαιδευτικό.

7. Η εναλλακτική πρόταση για συνεχή επιμόρφωση

- **Συνεταιρισμοί - επίσημες συνεργασίες (partnerships) των**
πανεπιστημίων που προσφέρουν εκπαίδευση εκπαιδευτικών με τα
σχολεία και τα εκπαιδευτικά κέντρα με κοινό συμμετοχικό στόχο την
ανάπτυξη εκπαιδευτικών, μαθητών και της σχολικής μονάδας στα
πλαίσια μιας δια βίου μάθησης και ανάπτυξης.
- **Ανάπτυξη προγραμμάτων εξ αποστάσεως συνεχούς επιμόρφωσης**
των εκπαιδευτικών.